

stichting orgelkring "hendrik niehoff"

gevestigd te 's-hertogenbosch

Programma van het concert in de Sint-Janskathedraal te 's-Hertogenbosch
op dinsdag 16 juli 2024 om 20:00u door **Gonny van der Maten**.

Gonny van der Maten is haar hele leven al geboeid door het orgel, de menselijke stem en combinaties daarvan. Beroepsmatig heeft dat geresulteerd in activiteiten als concertorganist, cantor-organist, dirigent, repetitor en docent. Ook componeert zij en draagt zij teksten voor i.h.k.v. poëzieconcerten. Gonny van der Maten werd geboren in Amsterdam, waar zij ook haar orgel-opleiding aan het Sweelinck Conservatorium volgde, met als hoofdvakdocent Albert de Klerk (Uitvoerend Musicus cum laude).

Momenteel is zij dirigent van het Tiels Madrigaal Koor, Vrouwenkoor Capricciosa te Amersfoort, Zang- en Oratoriumvereniging Raalte en Het Nijmeegs Kamerkoor. Ook is zij bestuurslid van Stichting Jan Pieterszoon Sweelinckprijs en Stichting Flentrop Orgel Wageningen. Op 13 februari 2022 werd zij benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau voor haar verdiensten in de Nederlandse wereld van de klassieke muziek.

Programma “Dodendans - Tijd(loos) - Klok”

Ach, wie nichtig, ach wie flüchtig koraal met 7 variaties	Georg Böhm	1661 - 1733
Sehr breit – Allegro (1e deel uit Der grimmig Tod mit seinem Pfeil, ein geistlich Konzert für Orgel)	Augustinus Franz Kropfreiter	1936 - 2003
Requiem Aeternam (improvisatie, uitgeschreven door Henk Veldman)	Albert de Klerk	1917 - 1998
Adagio assai für Flötenuhr	Ludwig van Beethoven	1770 - 1827
Pari Intervallo anlässlich des Todes von M.K.	Arvo Pärt	*1935
Alle Menschen müssen sterben	Johann Sebastian Bach	1685 - 1750
Fuge "Ach, wie flüchtig, ach wie nichtig"	Liselotte Kunkel	*1975
De goddelijke routine	Louis Andriessen	1939 - 2021
Adagio, Allegro, Adagio für Flöthenuhr (KV 594)	Wolfgang Amadeus Mozart	1756 - 1791

Toelichting

Hoe vluchtig en kortstondig is een mensenleven?

Velen verbazen zich er steeds weer over; het is een inzicht van alle tijden.

Kunstenaars heeft deze gedachte geïnspireerd tot vele gedichten, schilderijen en composities.

Op het orgel in de St. Jan staat een prachtig voorbeeld van dergelijke kunst in de vorm van een zogenaamde Dodendans. De Dood maakt geen enkel onderscheid in rang en stand, arm of rijk, zelfs niet in jong of oud. De klok tikt door totdat hij voor je stopt, en je geen deel meer hebt aan de menselijke tijd.

Alle composities in dit programma hebben iets te maken met tijd of vluchtigheid van het leven. Böhm koos het koraal "Ach, wie flüchtig, ach wie nichtig ist das Menschenleben" als uitgangspunt voor 7 prachtige, afwisselende variaties. Ook Louise Kunkel koos dit thema en gebruikte het op heel eigen wijze. Kropfreiter schreef een Concert met de willekeurige Dood als inspiratiebron, en Albert de Klerk improviseerde op een gregoriaanse melodie uit de Dodenmis.

Mozart en Van Beethoven schreven muziek voor een zg. Flötenuhr, een klok met orgelpijpjes, die op gezette tijden muziekjes liet horen. Beide componisten waren kennelijk vergeten dat hun muziekjes kort moesten zijn...Arvo Pärt schreef een in memoriam voor iemand waarbij de tijd lijkt stil te staan, en Louis Andriessen schreef een indringend werk met de titel De goddelijke routine. Ook dit wijst naar de willekeurige instelling van de Dood. Het stuk eindigt onverwacht, met een kort citaat uit het Dies Irae, wederom afkomstig uit de gregoriaanse Dodenmis.

Niet voor niets heb ik Mozart aan het eind van het programma geplaatst, muziek voor een Flötenuhr, muziek die vrolijk en speels is, en waarbij het rustige begin aan het eind weer terugkeert. Je zou dit stuk als het ware steeds opnieuw kunnen opstarten, als een perpetuum mobile, een nooit eindigende schoonheid, om er steeds weer, generatie na generatie, van te genieten.

Voetnoot namens de stichting

Bovenin het orgel van onze kathedraal bevindt zich een klok met daaronder een draaiende trommel, met daarop afbeeldingen van bovengenoemde dodendans. Helaas zijn deze en vele andere fraaie details van de orgelkas in het donker slecht zichtbaar.

Het goede nieuws is dat enkele jaren geleden het boek "De Nachtwacht van 's-Hertogenbosch" verscheen, met daarin gedetailleerde foto's, waaronder ook van de dodendans. Het boek ligt voor en na het concert ter inzage bij de ingang/kaartverkoop.

Wij laten u de betreffende afbeeldingen graag zien!

Foto: Marc Bolsius.

